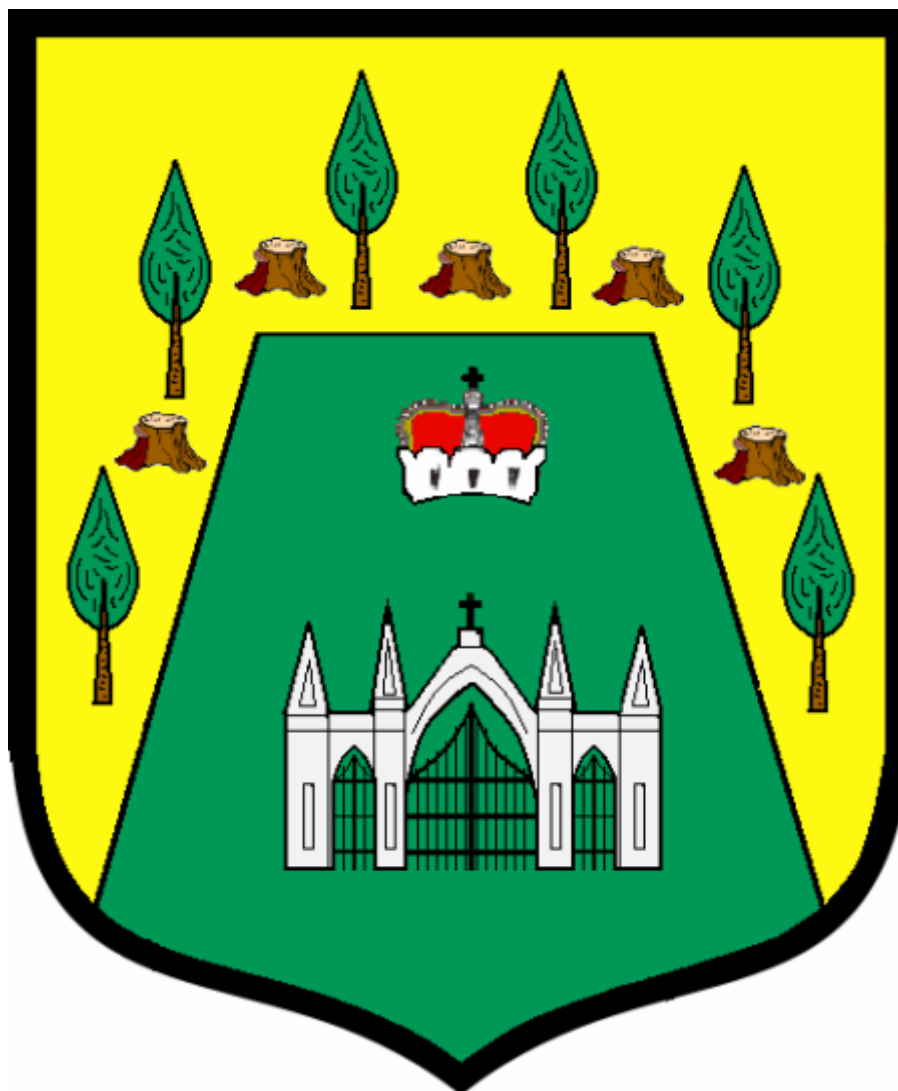

STRATEGIA ROZWOJU GMINY STAROŹREBY NA LATA 2021-2027

Staroźreby 2021

Opracowane przez:

www.CentrumFunduszyUE.pl

Spis treści:

1. Wstęp	4
2. Wnioski z diagnozy	6
3. Wizja i misja.....	12
4. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym.....	14
5. Kierunki działań podejmowanych do osiągnięcia celów strategicznych gminy Staroźreby	17
6. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia	19
7. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej	21
8. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej dla gminy Staroźreby.....	26
9. Obszary Strategicznej Interwencji	31
10. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych	33
11. Ramy finansowe i źródło finansowania.....	39
Spis tabel	44
Spis map	44

1. Wstęp

Strategia rozwoju to kluczowy dokument dla jednostek samorządu terytorialnego. Pozwala określić wizję rozwoju oraz długoplanowe cele, a także dopasować plan i metody działania w zamiarze ich realizacji. Ma za zadanie diagnozować najważniejsze uwarunkowania i potrzeby rozwojowe oraz potencjał gminy. Stanowi istotny dokument dla jednostki samorządowej z perspektywy planowania jej rozwoju, strategicznego zarządzania jej rozwojem oraz pozyskiwania narzędzi niezbędnych do jej wdrażania.

W **Strategii rozwoju Gminy Staroźreby** przedstawiono wizję rozwoju gminy, cele strategiczne rozwinięte poprzez poszczególne cele operacyjne. Ponadto wskazano kierunki działań służące realizacji celów rozwojowych gminy w trzech sferach: społecznej, gospodarczej i przestrzennej. W strategii uwzględniono również model struktury funkcjonalno-przestrzennej stworzony w oparciu o dokumenty planistyczne gminy. Określono także wymiar interwencji terytorialnej, w tym obszary strategicznej interwencji obowiązujące na terenie Gminy.

Konieczność zaktualizowania Strategii rozwoju Gminy Staroźreby wynika z wielu przesłanek. Przede wszystkim wiąże się z potrzebą dostosowania realizowanych przez Gminę usług publicznych do nowych uwarunkowań rozwoju związanych m.in. z problematyką demograficzną, społeczną, gospodarczą, przestrzenną i prawną. Ponadto Strategia musi być dostosowana do dokumentów strategicznych wyższego rzędu, których zakres obowiązywania obejmuje lata do 2030 roku. Dodatkowo nowa Strategia stanie się instrumentem pozyskania środków zewnętrznych, głównie ze względu na obowiązywanie perspektywy unijnej na lata 2021-2027.

Strategia została opracowana w oparciu o nowe przepisy wynikające ze znowelizowanej ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Przepisy te weszły w życie z dniem 13 listopada 2020 r. Założeniem noweli było stworzenie zintegrowanego systemu zarządzania rozwojem kraju. Zmiany przepisów dotyczyły głównie procedury opracowywania strategii, odnosiły się bowiem do wymogu uchwały rady gminy, wymogu konsultowania projektu i opiniowania strategii, a także do konieczności przeprowadzenia ewaluacji *ex ante*. Ponadto nowelizacja sprecyzowała wytyczne dotyczące obligatoryjnych elementów strategii, w tym nowe rozdziały opisujące model struktury funkcjonalno-

przestrzennej gminy, obszary strategicznej interwencji, ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie oraz ramy finansowe strategii.

Podstawę do sporządzenia Strategii stanowiły również przepisy następujących aktów prawnych: ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

2. Wnioski z diagnozy

Zgodnie z art. 10a ust. 1 ustawy z dn. 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju podmiot opracowujący projekt strategii rozwoju przygotowuje diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Przeprowadzona diagnoza obejmowała analizę sfery społecznej, gospodarczej oraz przestrzennej. Strategia rozwoju gminy zawiera wnioski z tej diagnozy.

Poniższa tabela przedstawia efekty analizy SWOT dla Gminy Staroźreby w oparciu o wyniki przeprowadzonej diagnozy jej sytuacji społecznej, gospodarczej oraz przestrzennej.

Tabela 1 Analiza SWOT na podstawie diagnozy Gminy Staroźreby

MOCNE STRONY
- wzrost liczebności populacji wiejskiej, - więcej osób zameldowuje się ze wsi niż z miast, - zwiększający się udział osób w wieku produkcyjnym, - większość placówek oświatowych jest dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, - wzrost liczby dzieci i oddziałów przedszkolnych, - wzrost średniej z egzaminu ósmoklasisty z matematyki, - szeroki wachlarz form indywidualnej aktywności kulturalnej, - uruchomienie zintegrowanego systemu bibliotecznego MAK+, - funkcjonowanie różnorodnych form aktywności społecznych: kluby sportowe, koła gospodyń wiejskich, chór czy orkiestra dęta, - realizacja zadań w ramach Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Staroźrebach na lata 2019-2023, - szeroki zakres pomocy społecznej, - spadek liczby gospodarstw korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej, - więcej przychodni przypada na 10 000 mieszkańców w Staroźrebach niż w powiecie płockim w latach 2014-2020, - mniejsza liczba mieszkańców przypada na aptekę ogólnodostępną w Staroźrebach w porównaniu do powiatu i całego kraju, - prowadzenie działań profilaktyczno-zdrowotnych w jednostkach podległych,

- wyższa frekwencja w wyborach na wójta niż w Polsce,
- promocja lokalnych biznesów w mediach społecznościowych,
- wzrost działu gospodarczego: przemysłu i budownictwa,
- od 2019 r. na terenie Gminy funkcjonuje średnie przedsiębiorstwo zatrudniające od 50 do 249 osób,
- wzrost wskaźnika liczby podmiotów gospodarczych wg klas wielkości przypadających na 10 tys. osób będących w wieku produkcyjnym,
- większa dynamika wzrostu aktywności gospodarczej mieszkańców Gminy w porównaniu do powiatu płockiego, województwa mazowieckiego i kraju,
- najwyższy spadek liczby bezrobotnych osób do 25 roku życia,
- realizacja Programu Postępowania Naprawczego Gminy Staroźreby,
- dogodna lokalizacja geograficzna i komunikacyjna z racji bliskiego położenia do dużych aglomeracji miejskich jak Warszawa, Płock,
- atrakcyjne warunki przyrodnicze i krajobrazowe (obecność parków dworskich i pomników przyrody),
- przeważającą część Gminy (87%) stanowią użytki rolne,
- Program Ochrony Środowiska na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2028,
- Program Usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Staroźreby na lata 2017-2032,
- Program gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Staroźreby,
- Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe Gminie Staroźreby na lata 2015-2030,
- korzystne warunki do rozwoju energetyki odnawialnej,
- od 1 stycznia 2020 r. Gmina Staroźreby prowadzi samodzielnie gospodarkę odpadami komunalnymi,
- Porozumienie międzygminne pomiędzy Gminą Staroźreby, a Gminą Radzanowo w zakresie lokalnego transportu zbiorowego,
- wzrost liczby budynków mieszkalnych w Gminie Staroźreby w latach 2014-2020,
- wzrost liczby mieszkań przypadających na 1 000 mieszkańców (wyższy niż w powiecie płockim),

- wyższa przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w Gminie w 2020 r. niż średnia tego wskaźnika w województwie mazowieckim i Polsce,
- wyższa średnia liczba izb przypadających na 1 mieszkanie niż w województwie czy kraju,
- spadek liczby osób przypadających na 1 izbę w latach 2014-2020,
- wyższy procentowy udział mieszkańców Gminy korzystających z instalacji wodociągowej niż ma to miejsce w powiecie plockim, województwie mazowieckim i kraju,
- wyższy odsetek budynków podłączonych do infrastruktury kanalizacyjnej w porównaniu do powiatu, województwa dla obszarów wiejskich.

SŁABE STRONY

- spadek liczby ludności, przekracza wartości krajowe i dla powiatu,
- spadek gęstości zaludnienia,
- ujemne saldo migracji,
- liczba zgonów mieszkańców Gminy przewyższa liczbę urodzeń,
- wzrost odsetka osób w wieku 65 lat i więcej w populacji,
- tendencja zwyżkowa w przypadku wskaźnika obciążenia demograficznego,
- spadek całkowitej liczby uczniów szkół w latach 2014-2019,
- spadek współczynnika skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych,
- brak podejmowania współpracy w 2020 r. ze stowarzyszeniami prozdrowotnymi,
- wzrost miejscowych zagrożeń na 1 000 ludności w latach 2019 i 2020,
- brak zniżek dla przedsiębiorców z uwagi na ograniczone możliwości,
- spadek działu gospodarczego: rolnictwa, leśnictwa i rybactwa na przestrzeni lat 2014-2020,
- mniejsza liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 1 000 ludności w porównaniu do powiatu plockiego, województwa mazowieckiego i kraju,
- najmniejszy spadek liczby bezrobotnych w wieku powyżej 50 roku życia,
- spadek liczby pracujących kobiet wg innego podziału niż PKD,
- wysoki udział kobiet w liczbie bezrobotnych w 2020 r,
- spalanie w piecach domowych niskiej jakości paliw oraz odpadów,
- niska świadomość społeczeństwa w zakresie ochrony powietrza i klimatu,

- słaby bilans opadów z parowaniem terenowym powoduje deficyt wody w glebie,
- dominujące użytkowanie rolnicze,
- znacznie niższy odsetek lasów zajmujących terytorium Gminy,
- brak zakładów przemysłowych,
- spadek wydatków przeznaczonych na drogi publiczne w ogóle wydatków na przestrzeni lat 2014-2020,
- brak tras rowerowych,
- najniższy wzrost przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania na 1 osobę w latach 2014-2020 w porównaniu do powiatu, województwa i kraju,
- mała liczba lokali socjalnych,
- niski wzrost skanalizowania budynków w ogóle budynków mieszkaniowych w Gminie w latach 2014-2020 w porównaniu do powiatu, województwa i kraju,
- niski poziom dostępu do sieci gazowej na terenie Gminy Staroźreby w latach 2014-2020 w porównaniu do średnie w województwie mazowieckim i Polsce.

SZANSE

- dzięki wprowadzeniu programu 500+, możliwy jest wzrost urodzeń dzieci,
- kreatywne spędzanie czasu wolnego,
- moda na zdrowy styl życia i aktywność sportową,
- możliwość pozyskania środków na prowadzenie szkoleń i zajęć doskonalących dzieci i młodzież,
- możliwość skorzystania ze środków zewnętrznych na rozpoczęcie i rozwój przedsiębiorczości,
- dostępność środków zewnętrznych na rozwój Gminy (m.in. fundusze Unii Europejskiej),
- stały spadek bezrobocia,
- możliwość zatrudnienia w pobliskich aglomeracjach miejskich,
- możliwość utworzenia na terenie gminy gospodarstw agroturystycznych,
- wykorzystanie nowych technologii,
- rozwój energetyki rozproszonej, odnawialne źródła energii,
- zwiększenie wykorzystania proekologicznych sposobów wytwarzania energii, w tym biomasa z rolnictwa,

- naturalna retencja wód,
- wzrost znaczenia rolnictwa ekologicznego.

ZAGROŻENIA

- niekorzystny trend demografii, malejący przyrost naturalny, starzejące się społeczeństwo,
- wzrost kosztów opieki zdrowotnej,
- przyciąganie młodych ludzi z gminy przez większe miasta ościenne,
- następstwa gospodarcze i społeczne powstałe w wyniku pandemii COVID-19,
- wzrost zapotrzebowania na świadczenia w ramach pomocy społecznej,
- rozwój zjawiska wykluczenia społecznego, w tym cyfrowego,
- zmiany w ustawodawstwie powodujące utratę dochodów do budżetu gminy (np. zwolnienia z podatku),
- niewielka liczba firm skłonnych inwestować na terenach wiejskich,
- brak zainteresowania kreowaniem nowoczesnych inicjatyw gospodarczych,
- wzrost emisji gazów cieplarnianych z rolnictwa,
- spalanie odpadów oraz paliw niskiej jakości w paleniskach domowych,
- zmiany klimatu, susza, wzrost częstości występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych,
- eutrofizacja wód powierzchniowych w wyniku pojawiających się zanieczyszczeń związanych z użytkowaniem rolniczym,
- niski poziom świadomości ekologicznej społeczeństwa,
- ograniczony popyt na produkty rolne, niska opłacalność.

Źródło: opracowanie własne

Podsumowując wyniki przeprowadzonej analizy SWOT, należy stwierdzić, że Gmina Staroźreby znajduje się w dogodnym położeniu geograficznym i komunikacyjnym, co niewątpliwie stanowi atut przy podejmowaniu inicjatyw związanych z infrastrukturą drogową czy turystyką. Ponadto podstawą do rozwoju turystyki jest również bogactwo naturalne i kulturalne, co może przyczynić się do wzrostu atrakcyjności osadniczej, a przy tym do potencjalnych inwestycji na obszarze Gminy.

Przeprowadzona diagnoza ukazała problemy demograficzne, z jakimi zmagają się Gmina. Są to przede wszystkim ujemny przyrost naturalny, starzenie się społeczeństwa, migracje

ludności. Warto jednak wskazać, że są to trendy ogólnopolskie, zauważalne w szczególności w mniejszych gminach wiejskich, do grona których należy właśnie Gmina Staroźreby.

Gmina Staroźreby, realizując swoje cele, powinna podejmować takie działania, które pozwolą wykorzystać jej potencjał, a przy tym zwiększyć przede wszystkim swoją atrakcyjność osadniczą. Przyczyni się to do rozwoju Gminy we wszystkich trzech sferach: społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

3. Wizja i misja

W procesie tworzenia strategii rozwoju gminy istotne jest wskazanie wizji oraz misji, jakimi kierują się władze danej jednostki samorządu terytorialnego.

Wizja Gminy stanowi odpowiedź na konkretne problemy. Jednocześnie określa pożądaną stan, jaki społeczność lokalna chciałaby osiągnąć w procesie wdrażania strategii. Wskazuje również nadrzędny kierunek działań i pozwala wyklarować zasadniczy cel. Wizja jest pewnego rodzaju wizualizacją przyszłości, która może dzięki temu sygnalizować organom, które problemy Gminy powinny zostać rozwiązane, które mocne strony należałoby wzmocnić oraz które szanse można wykorzystać.

Biorąc pod uwagę powyższe kwestie, **wizja dla Gminy Staroźreby** brzmi następująco:

Gmina Staroźreby - miejsce atrakcyjne dla społeczności lokalnej, w którym stwarza się przestrzeń dla wydarzeń kulturalno-sportowych i dba o poprawę jakości życia mieszkańców za pomocą inwestycji w infrastrukturę drogową i zrównoważonego gospodarowania zasobami środowiska.

Gmina Staroźreby, chcąc stać się miejscem atrakcyjnym dla społeczności lokalnej, powinna podjąć działania zmierzające do rozwoju gminy w trzech najważniejszych sferach: społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Najistotniejszą kwestią jest stworzenie lepszych warunków życia, co z pewnością wpłynie na pozytywny odbiór Gminy zarówno przez mieszkańców, jak i potencjalnych inwestorów.

Misja Gminy określa wartości, jakimi kieruje się społeczność danej jednostki samorządu terytorialnego i ogólny kierunek działań. Wskazuje także sposób działania przedstawicieli władz i uzasadnia przyjęcie określonych celów. Jednocześnie eksponuje to wszystko, co wyróżnia Gminę na tle innych jednostek. Dzięki temu pozwala na urzeczywistnienie zaplanowanej wizji rozwoju.

Uwzględniając powyższe zagadnienia, **misja Gminy Staroźreby** brzmi:

Efektywne zaspokajanie potrzeb mieszkańców Gminy
poprzez poprawę warunków życia, większą dbałość o środowisko
i zaangażowanie społeczności lokalnej w funkcjonowanie Gminy.

Dzięki działaniom podejmowanym w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju, która zakłada równoległy rozwój gospodarki, społeczeństwa i środowiska, Gmina Staroźreby ma szansę stać się miejscem atrakcyjnym osiedleńczo.

4. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym

W oparciu o przeprowadzoną diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Staroźreby oraz przy uwzględnieniu wyników dokonanej analizy SWOT, wyróżniono trzy cele strategiczne. Wskazują one generalny kierunek postępowania w zamiarze realizacji założonej wizji rozwoju gminy. W dalszej części strategii opracowano również cele operacyjne, które określają sposób realizacji celów strategicznych.

Tabela 2 Cele strategiczne i operacyjne w wymiarze społecznym

<u>WYMIAR SPOŁECZNY</u>
CEL STRATEGICZNY 1:
WZROST JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW
CEL OPERACYJNY 1.1:
ROZWÓJ INFRASTRUKTURY KULTURALNEJ I EDUKACYJNEJ
CEL OPERACYJNY 1.2:
ROZWÓJ INFRASTRUKTURY SPORTOWEJ I REKREACYJNEJ
CEL OPERACYJNY 1.3:
POPRAWA POZIOMU BEZPIECZEŃSTWA MIESZKAŃCÓW

Źródło: opracowanie własne

Celem samorządów terytorialnych jest zaspokajanie potrzeb jego mieszkańców. W najszerszym zakresie dokonuje tego gmina głównie poprzez działania obejmujące swoim zakresem bezpieczeństwo publiczne, oświatę i wychowanie, kulturę, sport, rekreację. Gminie Staroźreby zależy na wzroście jakości życia swoich mieszkańców, czego chce dokonać, rozwijając infrastrukturę kulturalną, edukacyjną, sportową oraz urozmaicając możliwości spędzania wolnego czasu. Istotną kwestią jest również poprawa poziomu bezpieczeństwa, na co wpłynie przykładowo wymiana oświetlenia ulicznego.

Tabela 3 Cele strategiczne i operacyjne w wymiarze gospodarczym

<u>WYMIAR GOSPODARCZY</u>
CEL STRATEGICZNY 2:
GOSPODARKA UKIERUNKOWANA NA OCHRONĘ ŚRODOWISKA
CEL OPERACYJNY 2.1:
OCHRONA I POPRAWA STANU ŚRODOWISKA
CEL OPERACYJNY 2.2:
ZWIĘKSZENIE WYKORZYSTANIA ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII

Źródło: opracowanie własne

Rozwój gospodarczy ukierunkowany na ekologię to jeden z celów strategicznych Gminy Staroźreby. Istotą tzw. gospodarki ekologicznej stanowi promowanie możliwości gospodarczych niebędących w sprzeczności ze zrównoważonym środowiskiem i dobrostanem społecznym. Gmina w tym celu powinna prowadzić działania służące efektywnemu wykorzystaniu energii, zapewnieniu dostaw i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii, odpowiedniemu zarządzaniu odpadami, zmniejszeniu emisji gazów cieplarnianych. Inwestycje w poprawę stanu środowiska przyczynią się do wzmocnienia potencjału gospodarczego Gminy oraz wzrostu jej atrakcyjności osadniczej, na czym najbardziej zależy organom samorządowym.

Tabela 4 Cele strategiczne i operacyjne w wymiarze przestrzennym

<u>WYMIAR PRZESTRZENNY</u>
CEL STRATEGICZNY 3:
ROZWÓJ INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ
CEL OPERACYJNY 3.1:
ROZWÓJ INFRASTRUKTURY DROGOWEJ
CEL OPERACYJNY 3.2:
ROZWÓJ INFRASTRUKTURY WODNO-SANITARNEJ

Źródło: opracowanie własne

Stan infrastruktury technicznej to istotny czynnik wpływający zarówno na jakość życia mieszkańców, jak i możliwość inwestycji na obszarze jednostki samorządowej. Priorytetem dla Gminy Staroźreby jest inwestycja w infrastrukturę drogową w celu polepszenia jakości dróg, ale też zwiększenie ilości połączeń komunikacyjnych pomiędzy poszczególnymi miastami. Wpłynie to przede wszystkim na wzrost bezpieczeństwa, ale też na komfort życia. Istotną kwestią jest również infrastruktura wodno-sanitarna, która w obecnych czasach nie stanowi już dobra luksusowego, lecz jest cywilizacyjną koniecznością. Dostęp do niej nie tylko wpływa na poziom życia, ale również w dużym stopniu na rozwój gospodarczy, np. poprzez wzrost produkcji rolnej. Warto jednak podkreślić, że rozwój infrastruktury technicznej musi być prowadzony zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju w celu ochrony środowiska.

5. Kierunki działań podejmowanych do osiągnięcia celów strategicznych gminy Staroźreby

Przy opracowywaniu celów strategicznych i operacyjnych bardzo istotne są kierunki działań, które pomogą nam w realizacji tych celów. Kierunki działań wyznaczają drogę dla czynności wspólnie podejmowanych przez Gminę oraz jej partnerów publicznych, społecznych i gospodarczych.

Poniższa tabela przedstawia kierunki działań umożliwiające osiągnięcie konkretnych celów strategicznych.

Tabela 5 Planowane kierunki działań podejmowane dla osiągnięcia celu strategicznego w wymiarze społecznym

CEL STRATEGICZNY 1: WZROST JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW	
CELE OPERACYJNE	KIERUNKI DZIAŁAŃ
1.1 Rozwój infrastruktury kulturalnej i edukacyjnej	Budowa kompleksu kulturalno-oświatowego w miejscowości Staroźreby (wraz ze żłobkiem, przedszkolem oraz gminną biblioteką publiczną)
1.2 Rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej	Budowa kompleksu społeczno-sportowego w miejscowości Staroźreby
	Budowa kompleksu rekreacyjnego z basenami zewnętrznymi w miejscowości Staroźreby
	Zagospodarowanie terenów zielonych (np. nasadzenia, montaż ławek, budowa ścieżek)
1.3 Poprawa poziomu bezpieczeństwa mieszkańców	Wymiana oświetlenia ulicznego
	Budowa ścieżek pieszych i rowerowych

Źródło: opracowanie własne

Tabela 6 Planowane kierunki działań podejmowane dla osiągnięcia celu strategicznego w wymiarze gospodarczym

CEL STRATEGICZNY 2: GOSPODARKA UKIERUNKOWANA NA OCHRONĘ ŚRODOWISKA	
CELE OPERACYJNE	KIERUNKI DZIAŁAŃ
2.1 Ochrona i poprawa stanu środowiska	Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej
	Zakup pojazdów specjalistycznych (m.in. śmieciarka i samochód skrzyniowy z siatką do odbioru odpadów komunalnych, wóz asenizacyjny, zmiatarka uliczna, WUKO urządzenie do udrażniania rur kanalizacyjnych) i autobusów niskoemisyjnych
	Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych
	Usuwanie/unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest, odpadów rolniczych (np. folia rolnicza, big-bagi)
2.2 Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii	Montaż paneli fotowoltaicznych oraz modernizacja kotłowni w obiektach użyteczności publicznej

Źródło: opracowanie własne

Tabela 7 Planowane kierunki działań podejmowane dla osiągnięcia celu strategicznego w wymiarze przestrzennym

CEL STRATEGICZNY 3: ROZWÓJ INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	
CELE OPERACYJNE	KIERUNKI DZIAŁAŃ
3.1 Rozwój infrastruktury drogowej	Budowa dróg gminnych
3.2 Rozwój infrastruktury wodno-sanitarnej	Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej i kanalizacyjnej obejmująca m.in. rozbudowę i modernizację oczyszczalni ścieków i stacji uzdatniania wody oraz budowę przydomowych oczyszczalni ścieków

Źródło: opracowanie własne

6. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Strategia rozwoju gminy, zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym, musi określać oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia. Rezultaty stanowią wyniki działań gminy i pokazują w jakim stopniu zakładane cele są osiągane. Z tego powodu muszą być weryfikowalne i mierzalne.

Poniższa tabela przedstawia wskaźniki osiągnięcia oczekiwanych rezultatów planowanych działań.

Tabela 8 Cele strategiczne i operacyjne, kierunki działania, oczekiwane rezultaty oraz wskaźniki ich osiągnięcia

KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA
CEL STRATEGICZNY 1: WZROST JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW		
CEL OPERACYJNY 1.1: ROZWÓJ INFRASTRUKTURY KULTURALNEJ I EDUKACYJNEJ		
Budowa kompleksu kulturalno-oświatowego w miejscowości Staroźreby (wraz ze żłobkiem, przedszkolem oraz gminną biblioteką publiczną)	Zwiększenie oferty kulturalno-edukacyjnej	Liczba wybudowanych obiektów kulturalno-oświatowych
CEL OPERACYJNY 1.2: ROZWÓJ INFRASTRUKTURY SPORTOWEJ I REKREACYJNEJ		
Budowa kompleksu społeczno-sportowego w miejscowości Staroźreby	Zwiększenie oferty sportowej	Liczba wybudowanych kompleksów społeczno-sportowych
Budowa kompleksu rekreacyjnego z basenami zewnętrznymi w miejscowości Staroźreby	Zwiększenie oferty rekreacyjnej	Liczba wybudowanych kompleksów rekreacyjnych
Zagospodarowanie terenów zielonych (np. nasadzenia, montaż ławek, budowa ścieżek)	Wzrost możliwości spędzenia czasu wolnego	Liczba inwestycji w tereny zielone
CEL OPERACYJNY 1.3: POPRAWA POZIOMU BEZPIECZEŃSTWA MIESZKAŃCÓW		
Wymiana oświetlenia ulicznego	Wzrost poziomu bezpieczeństwa	Liczba wymienionego oświetlenia ulicznego
Budowa ścieżek pieszych i rowerowych	Wzrost poziomu bezpieczeństwa	Długość zbudowanych ścieżek pieszych i rowerowych

KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA
CEL STRATEGICZNY 2: GOSPODARKA UKIERUNKOWANA NA OCHRONĘ ŚRODOWISKA		
CEL OPERACYJNY 2.1: OCHRONA I POPRAWA STANU ŚRODOWISKA		
Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej	Poprawa efektywności energetycznej	Liczba obiektów użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji
Zakup pojazdów specjalistycznych (m.in. śmieciarka i samochód skrzyniowy z siatką do odbioru odpadów komunalnych, wóz asenizacyjny, zamiatarka uliczna, WUKO urządzenie do udrażniania rur kanalizacyjnych) i autobusów niskoemisyjnych	Spadek emisji gazów cieplarnianych	Liczba zakupionych pojazdów specjalistycznych; liczba zakupionych autobusów niskoemisyjnych
Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych	Poprawa stanu środowiska	Liczba zbudowanych Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych
Usuwanie/unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest, odpadów rolniczych (np. folia rolnicza, big-bagi)	Poprawa stanu środowiska	Liczba usuniętych/unieszkodliwionych wyrobów zawierających azbest, odpadów rolniczych
CEL OPERACYJNY 2.2: ZWIĘKSZENIE WYKORZYSTANIA ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII		
Montaż paneli fotowoltaicznych oraz modernizacja kotłowni w obiektach użyteczności publicznej	Zwiększone korzystanie z odnawialnych źródeł energii	Liczba obiektów użyteczności publicznej, na których zamontowano panele fotowoltaiczne; liczba budynków użyteczności publicznej, w których zmodernizowano kotłownie
CEL STRATEGICZNY 3: ROZWÓJ INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ		
CEL OPERACYJNY 3.1: ROZWÓJ INFRASTRUKTURY DROGOWEJ		
Budowa dróg gminnych	Zwiększenie stopnia skomunikowania gminy	Długość zbudowanych dróg gminnych
CEL OPERACYJNY 3.2: ROZWÓJ INFRASTRUKTURY WODNO-SANITARNEJ		
Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej i kanalizacyjnej obejmująca m.in. rozbudowę i modernizację oczyszczalni ścieków i stacji uzdatniania wody oraz budowę przydomowych oczyszczalni ścieków	Poprawa jakości infrastruktury wodno-kanalizacyjnej	Długość rozbudowanej i zmodernizowanej sieci wodociągowej; długość rozbudowanej i zmodernizowanej sieci kanalizacyjnej; liczba zbudowanych przydomowych oczyszczalni ścieków

Źródło: opracowanie własne

7. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej przedstawia wizję rozwoju gminy powiązaną z uwarunkowaniami związanymi z położeniem przestrzennym gminy, trendami rozwojowymi, ale również oczekiwany kierunek zmian wynikający z realizacji strategii.

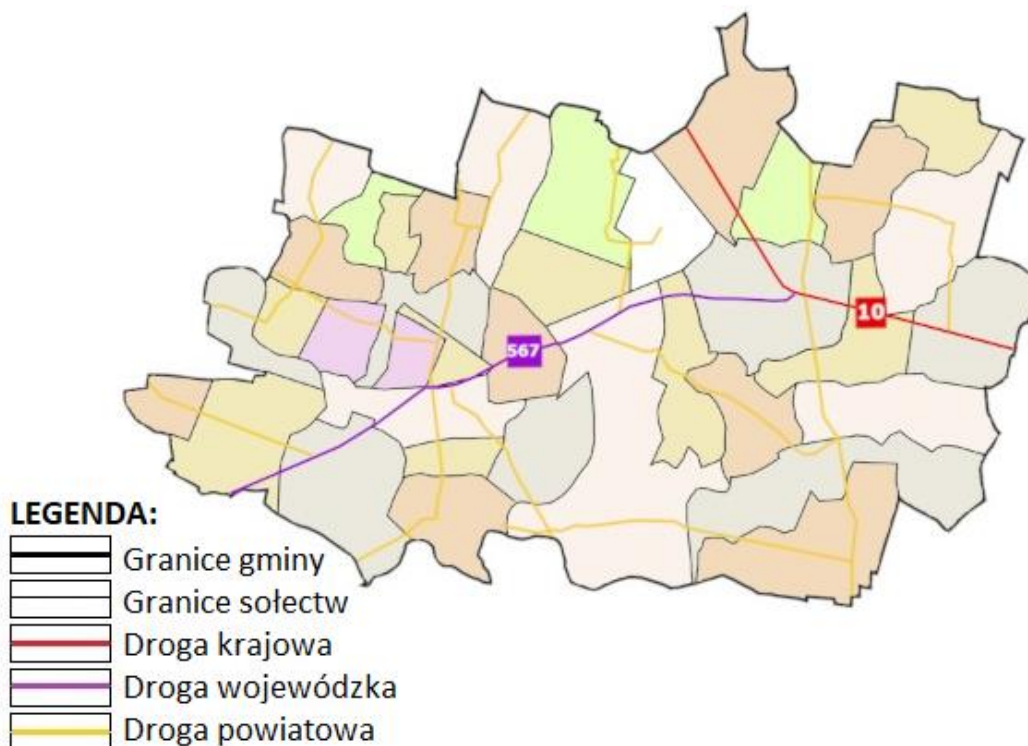
Model prezentuje obszary istotne dla osiągnięcia celów dla rozwoju gminy oraz powiązania funkcjonalne. Zawiera przede wszystkim elementy sieci osadniczej, obszary funkcjonalne oraz lokalne powiązania infrastrukturalne.

Za pomocą modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej możemy zobrazować kierunki rozwoju, potrzeby inwestycyjne, orientacyjne rozmieszczenie strategicznych inwestycji czy obszary o kluczowych funkcjach.

System transportowy

Składa się na niego sieć dróg krajowych (DK 10), wojewódzkich (DW 567), powiatowych oraz gminnych. Droga krajowa nr 10 łączy aglomeracje: szczecińską, bydgosko-toruńską i warszawską. Natomiast droga wojewódzka nr 567 łączy dwie drogi krajowe z Płocka do Góry. Drogi te zapewniają korzystne połączenie Gminy z innymi miejscowościami. Na poniższej mapie przedstawiono szlaki komunikacyjne w Gminie Staroźreby.

Mapa 1 Szlaki komunikacyjne

Źródło: opracowanie własne

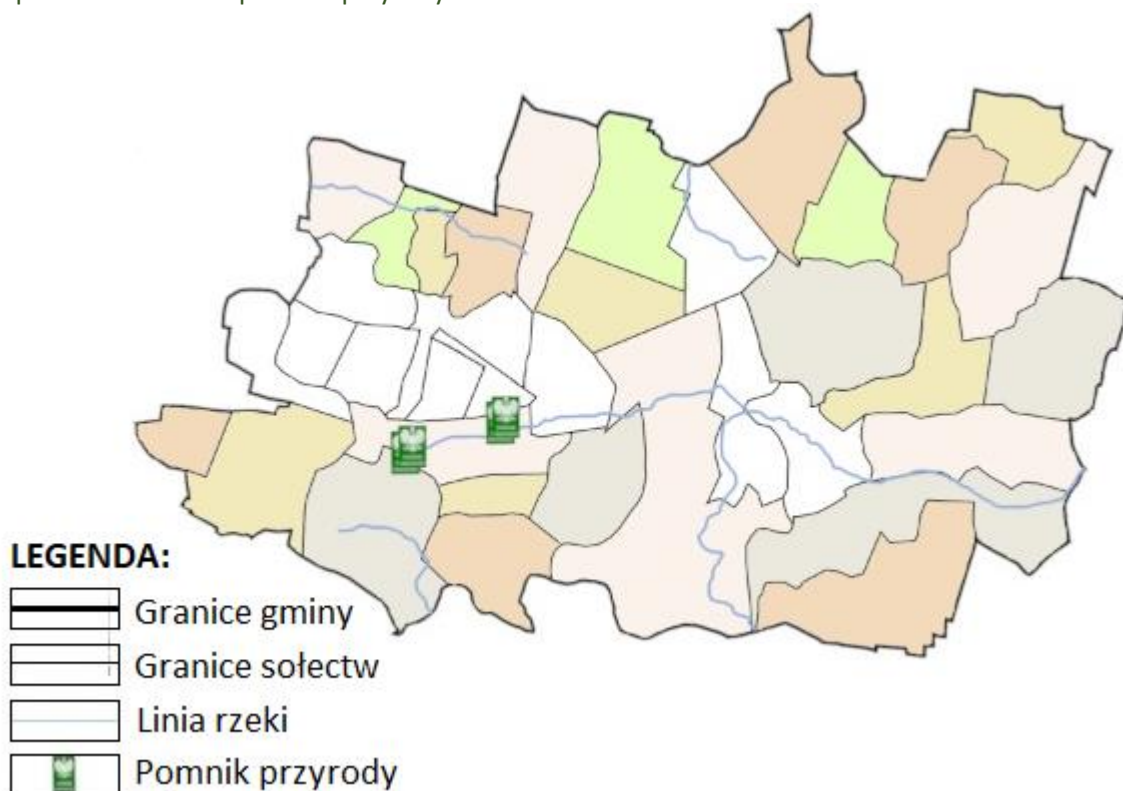
System przyrodniczy

Na terenie Gminy występują obszary źródliskowe 4 rzek: Płonki, Dobrzycy, Sierpienicy, Moltawy. Rzeką Płonka stanowiącą dopływ Wkry odwadnia środkową i wschodnią część Gminy, natomiast rzeka Sierpienica będąca dopływem Skrwy Prawej odwadnia zachodnie i północno-zachodnie obszary Gminy. Zgodnie z informacjami zawartymi w Prognozie oddziaływania na środowisko Gminy Staroźreby należy wskazać, że rzeka Płonka na obszarze Gminy nie stanowi zagrożenia powodziowego.

Na terenie Gminy Staroźreby znajdują się cztery pomniki przyrody.

Poniższa mapa przedstawia ciekі wodne oraz pomniki przyrody występujące na obszarze Gminy Staroźreby.

Mapa 2 Ciekі wodne i pomniki przyrody

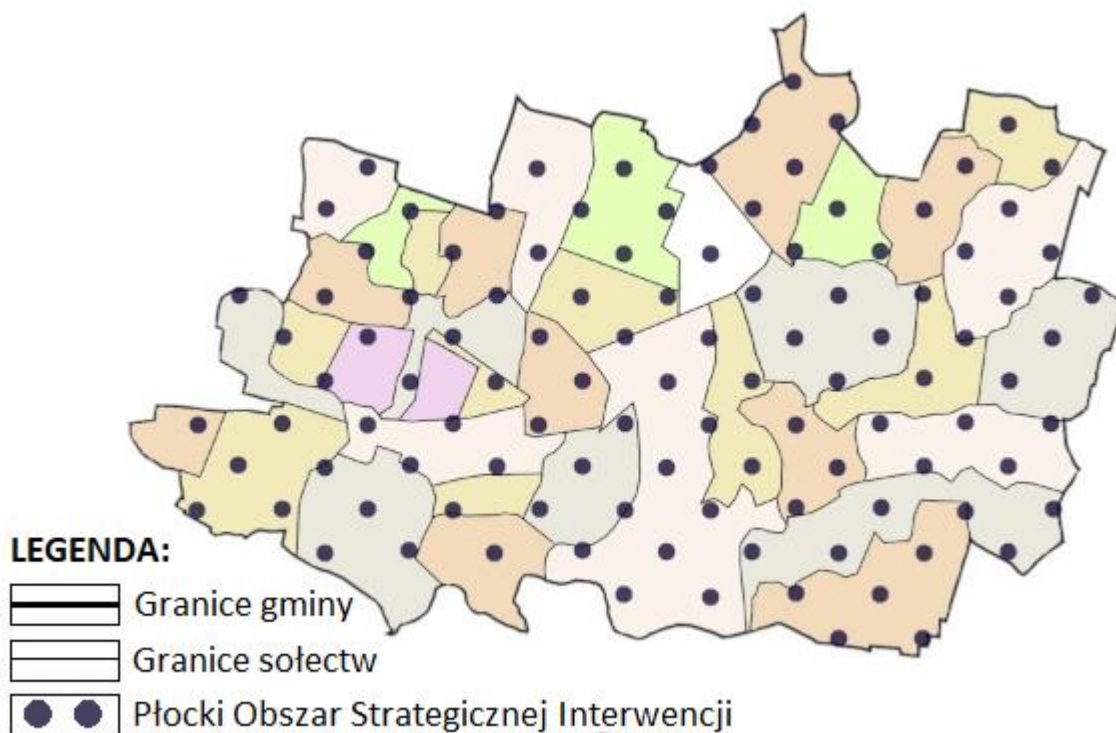
Źródło: opracowanie własne

Obszary Strategicznej Interwencji

Strategia rozwoju województwa mazowieckiego 2030+ objęła Gminę Staroźreby problemowym Obszarem Strategicznej Interwencji, a dokładnie zaliczyła jej teren do podregionu płockiego. Na mapie na następnej stronie przedstawiono zakres Płockiego OSI na obszarze Gminy.

Mapa 3 Obszary Strategicznej Interwencji

Źródło: opracowanie własne

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej

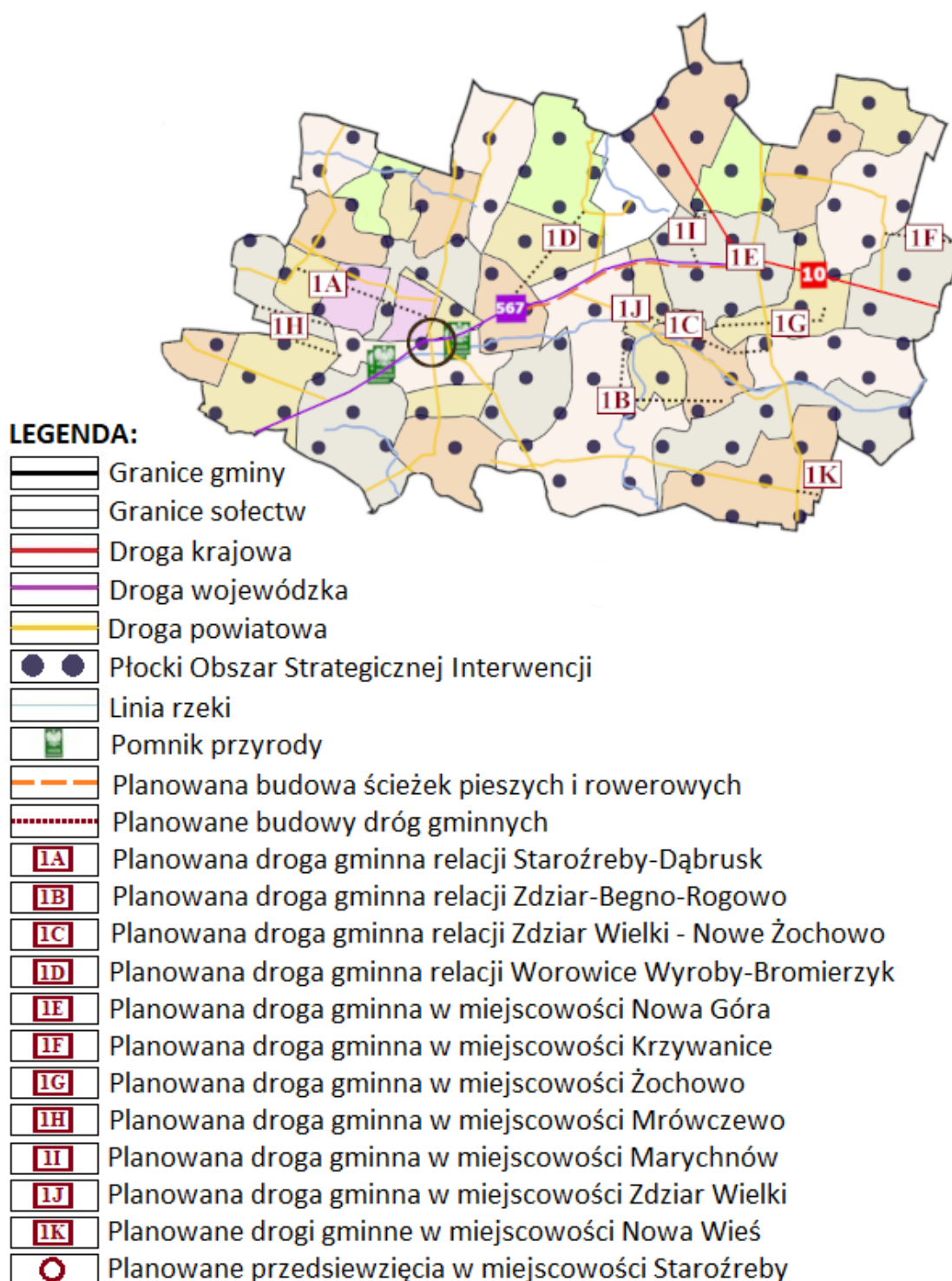
Na mapie na następnej stronie został przedstawiony model struktury funkcjonalno-przestrzennej, który opracowano dla Gminy Staroźreby. Ulokowano na nim przedsięwzięcia zaplanowane przez Gminę w celu realizacji Strategii.

Gmina zamierza podjąć więcej działań, ale na moment sporządzania Strategii ich lokalizacja nie została ustalona. Są to następujące przedsięwzięcia:

- budowa kompleksu społeczno-sportowego
- budowa kompleksu rekreacyjnego z basenami zewnętrznymi
- zagospodarowanie terenów zielonych (np. nasadzenia, montaż ławek, budowa ścieżek)
- usuwanie/unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest, odpadów rolniczych (np. folia rolnicza, big-bagi)
- termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej
- montaż paneli fotowoltaicznych oraz modernizacja kotłowni w obiektach użyteczności publicznej
- wymiana oświetlenia publicznego (oświetlenie LED, montaż ledowych lamp solarnych)

Mapa 4 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej

Źródło: opracowanie własne

W miejscowości Staroźreby Gmina zamierza podjąć następujące przedsięwzięcia:

- budowa kompleksu kulturalno-oświatowego (wraz z żłobkiem, przedszkolem oraz gminną biblioteką publiczną)

- budowa ścieżek pieszych i rowerowych
- rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej wraz z rozbudową (modernizacją) oczyszczalni ścieków i stacji uzdatniania wody + budowa przydomowych oczyszczalni ścieków
- zakup pojazdów specjalistycznych (m.in. śmieciarka i samochód skrzyniowy z siatką do odbioru odpadów komunalnych, wóz asenizacyjny, zmiatarka uliczna, WUKO urządzenia do udrażniania rur kanalizacyjnych) i autobusów niskoemisyjnych
- budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych

8. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej dla gminy Staroźreby

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej dla Gminy Staroźreby określono na podstawie dokumentów gminnych dotyczących kreowania polityki przestrzennej, jak Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego i miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

Polityka przestrzenna gminy jest przede wszystkim określana w **Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego**. Zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym dokument ten wyznacza lokalne zasady zagospodarowania przestrzennego, w tym wytyczne dotyczące użytkowania terenów, obszarów zabudowań, a także proponowane rozwiązania w zakresie rozwoju infrastruktury. Studium musi być zgodne z ustaleniami strategii rozwoju województwa i planu zagospodarowania przestrzennego województwa, strategii rozwoju ponadlokalnego oraz strategii rozwoju gminy. Ustalenia studium są wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, jednakże należy wskazać, że samo w sobie nie zalicza się do aktów prawa miejscowego.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Staroźreby zostało przyjęte uchwałą nr 122/XX/2016 Rady Gminy Staroźreby z dnia 29 października 2016 r.

Dla realizacji celów rozwoju gminy wyodrębniono następujące strefy działań:

- kształtowanie układów osadniczych
- zachowanie i ochrona wartości przyrodniczych i krajobrazowych
- strefa rolniczo-osadnicza

Pierwsza strefa działań, czyli **kształtowanie układów osadniczych** obejmuje tereny istniejącego i przyszłego zagospodarowania w granicach wsi przeznaczonych do wielofunkcyjnego rozwoju (są to Staroźreby, Góra, Bromierzyk) oraz w sąsiedztwie tych wsi, a także w obrębie istniejących i planowanych struktur zabudowy w pozostałych wsiach. W tej strefie funkcje osadnicze uznano za priorytetowe.

Zagospodarowanie tej strefy obejmuje:

- wyznaczenie terenów adaptacji, przekształceń, porządkowania i intensyfikacji istniejącego układu osadniczego, który obejmuje funkcje mieszkaniowe, usługowe i produkcyjno-składowe – jest to związane przede wszystkim z kształtowaniem się wielofunkcyjnych ośrodków: Staroźreby, Góra i Bromierzyk
- wyznaczenie terenów potencjalnego rozwoju o dominującej funkcji mieszkaniowo-usługowej – w szczególności we wsiach: Staroźreby, Bromierzyk, Góra, Rostkowo, Zdziar Wielki
- wyznaczenie terenów potencjalnego rozwoju o dominującej funkcji usługowo-produkcyjnej – przede wszystkim we wsiach: Nowy Bromierzyk, Góra, Krzywanice
- wyznaczenie terenów potencjalnej aktywizacji gospodarczej z możliwością rozwoju urządzeń obsługi transportu – wokół drogi krajowej nr 10 w miejscowości Dłużniewo
- rewaloryzację i promocję historycznej struktury przestrzennej gminy – co jest powiązane z zahamowaniem procesów degradacji struktury zabytkowej i uzyskanie stopniowej poprawy jakości środowiska kulturowego

Druą strefa, czyli **zachowanie i ochrona wartości przyrodniczych i krajobrazowych** obejmuje swoim obszarem dolinę rzeki Płonki, zbiorowiska łąkowe, kompleksy lasów, użytki rolne, tereny istniejącego i projektowanego układu osadniczego, w szczególności we wsiach Zdziar Wielki, Sarzyn, Krawięczyn, Bylino, Płonna.

Wszelkie przekształcenia w tej strefie zostały podporządkowane ochronie istniejących zasobów przyrodniczych, bioróżnorodności, walorów krajobrazowych i kulturowych. Obejmują one następujące rekomendacje co do zagospodarowania terenów objętych drugą strefą:

- zachowanie wielkości i wartości ekologicznej istniejących obszarów typu lasy, zieleń nieurządzona, zadrzewienia, użytki zielone, doliny rzeki i cieków
- reformę istniejących chronionych obszarów przyrodniczych za pomocą m.in. przebudowy lasów, leśnego zagospodarowania nieużytków, przywrócenia czystości rzek i cieków

- kształtowanie ekologicznego systemu terenów otwartych w obszarze doliny Płonki
- zwiększanie naturalnej retencji dolin rzecznych
- czynną ochronę ekosystemów leśnych, lądowych, wodnych
- ochronę krajobrazu naturalnego doliny Płonki – poprzez zakaz zmiany ukształtowania powierzchni terenu w pasie szerokości min. 50 m od linii brzegowej
- ochronę obszaru źródłiskowego rzeki
- rozwój turystyki skorelowany z obszarami przyrodniczo-krajobrazowymi

Strefa trzecia, czyli **rolniczo-osadnicza** obejmuje zachodnią, wschodnią i południową część gminy Staroźreby. Są to tereny w większości dobrych gleb o dużych walorach przyrodniczych.

Zagospodarowanie terenów w tej strefie obejmuje następujące rekomendacje:

- zalesianie i zadrzewianie gruntów o niskich klasach bonitacyjnych oraz tworzenie gospodarstw leśnych
- promowanie pozarolniczej aktywności gospodarczej na terenach wiejskich – przykładowo poprzez eksploatację kopalni
- dopuszczenie rozmieszczania urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł – przede wszystkim w miejscowościach Przedpełce, Mikołajewo, Dąbrusk, Sarzyn, Mieczywo, Teodorowo, Aleksandrowo, Sędek, Rogowo, Nowa Wieś, Ostrzykowo, Zdziar Mały – z zachowaniem odpowiednich stref ochronnych w pobliżu zabudowy, dolin rzek i cieków oraz lasów i zwartych kompleksów zadrzewień
- dopuszczenie ulokowania urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł w formie farm fotowoltaicznych
- dopuszczenie sytuowania zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej jednorodzinnej w sąsiedztwie siedlisk już istniejących w formie zabudowy rozproszonej
- ograniczenie rozwoju sieci osadniczej do zabudowy zagrodowej i mieszkaniowo-usługowej – z zastrzeżeniem, że funkcja usługowa nowych

obiektów będzie obejmować jedynie usługi zaspakajające podstawowe potrzeby mieszkańców oraz obsługi rolnictwa

- zakaz lokalizacji przedsięwzięć, które mogłyby znacząco oddziaływać na środowisko – z wyjątkiem inwestycji celu publicznego
- zakaz umieszczania turbin wiatrowych na obszarach o wysokich walorach przyrodniczych i kulturowych
- zakaz sytuowania obiektów związanych z obsługą produkcji w gospodarstwach hodowlanych w odległości mniejszej niż 500 m od istniejącej lub potencjalnej zabudowy mieszkaniowej

Na obszarze gminy Staroźreby występują tereny wyłączone z zabudowy i z ograniczeniami dla zabudowy pozostające w dotychczasowym użytkowaniu. Są to:

- lasy
- lokalne ciągi ekologiczne związane z dolinami rzek, cieków i użytkami zielonymi – pełną ważną dla gminy funkcję układów wentylacyjnych i odwadniających
- wody powierzchniowe – dopuszczalne są jedynie obiekty i urządzenia związane z gospodarką rolną
- obszary szczególnego zagrożenia powodzią wzdłuż rzeki Płonki
- pasy terenu dla rozbudowy odcinków dróg związanych w udrożnieniem i rozwojem ponadlokalnego układu komunikacyjnego
- pasy terenu wzdłuż linii elektroenergetycznych 110kV i gazociągu wysokiego ciśnienia
- tereny gleb klas bonitacyjnych I-III

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego jest podstawowym aktem planistycznym gminy, ponieważ zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym określa przeznaczenie terenów, w tym dla inwestycji celu publicznego, a także wyznacza sposoby ich zagospodarowania i zabudowy. Jednocześnie stanowi akt prawa miejscowego obowiązujący na obszarze jednostki samorządu terytorialnego, która go sporządziła. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego zawierają informacje zgodne z zapisami studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz innych przepisów odnoszących się do obszaru objętego planem. Co do zasady plan miejscowy

sporządza się fakultatywnie, chyba że obowiązek jego sporządzenia wynika z przepisów szczególnych.

Zgodnie z treścią miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obowiązujących na terenie Gminy ustalono zasady dotyczące zagospodarowania obszarów gminnych i powstawania nowej zabudowy. Dotyczą m.in. ochrony i kształtowania ładu przestrzennego; ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego i krajobrazu kulturowego; ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków; modernizacji, rozbudowy i budowy systemów infrastruktury technicznej i komunikacji.

Oto kilka przykładowych zasad wyznaczonych przez plany miejscowe obowiązujące w Gminie Staroźreby:

- ochrona i utrzymanie naturalnych zadrzewień
- zaopatrzenie w ciepło z wykorzystaniem proekologicznych nośników i źródeł energii
- zachowanie odpowiedniej powierzchni biologicznie czynnej
- zachowanie dopuszczalnego poziomu hałasu w środowisko odpowiednio do klasyfikacji akustycznej terenów ustalonej w odniesieniu do przeznaczenia terenu
- uporządkowana gospodarka odpadami
- uporządkowana gospodarka ściekowa
- zakaz przedsięwzięć zawsze znacząco oddziałujących na środowisko, z wyjątkiem inwestycji na cele publiczne
- zakaz wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu

9. Obszary Strategicznej Interwencji

Obszary Strategicznej Interwencji (zwane dalej OSI) to obszary, które ze względu na występowanie danych czynników (np. ekonomicznych czy społecznych) mogą powodować sytuację kryzysową albo wręcz przeciwnie posiadać potencjał do rozwoju. Z tego powodu obszary te wymagają podjęcia konkretnych działań, które mają za zadanie zniwelować dany problem lub wykorzystać zidentyfikowany potencjał. Zgodnie z definicją OSI zawartą w ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju do tych obszarów kierowana jest interwencja publiczna scalająca inwestycje, przykładowo o charakterze infrastrukturalnym, które są finansowane z różnych źródeł, co zostanie opisane w dalszej części rozdziału.

Zgodnie z Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego stopień zróżnicowania międzyregionalnego stale się powiększa. W przypadku województwa mazowieckiego zróżnicowanie to jest największe w kraju. Wynika to z wysokiej migracji mieszkańców tych terenów, w szczególności osób młodych, do dużo większych miast, w tym przede wszystkim do stolicy kraju. Powoduje to znaczący spadek jakości życia, a także pogarszanie się możliwości inwestycyjnych.

Gminy wiejskie i powiązane z nimi funkcjonalnie małe miasta są obszarami z największą ilością problemów rozwojowych i najbardziej zagrożonymi trwałą marginalizacją.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego jako Obszary Strategicznej Interwencji wymienia: obszary zagrożone trwałą marginalizacją, miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze, wschodnią Polskę oraz Śląsk. Natomiast na poziomie regionalnym samorząd województwa może wyznaczyć swoje OSI, przykładowo mogą to być subregiony, miejskie obszary funkcjonalne, obszary przemysłowe, itp.

Gmina Staroźreby nie została objęta krajowymi Obszarami Strategicznej Interwencji.

W Strategii rozwoju województwa mazowieckiego 2030+ wyznaczono dwa rodzaje OSI: problemowy – obejmujący podregiony NUTS 3 oraz bieguny wzrostu, czyli miejskie obszary funkcjonalne. Gmina Staroźreby zalicza się do OSI problemowego, który w tym przypadku obejmuje **podregion plocki**. Z tego powodu w dalszej części Strategii zajmiemy się omówieniem jedynie tego Obszaru.

Założeniem Płockiego Obszaru Strategicznej Interwencji jest zniwelowanie deficytów komunikacyjnych, powiązanych z wyprowadzeniem transportu materiałów niebezpiecznych

poza tereny zurbanizowane, co pozwoli zwiększyć bezpieczeństwo oraz lepiej skomunikować cały region z pozostałą częścią kraju. Umożliwi to również wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego, w tym Zbiornika Włocławskiego, który znajduje się w Kotlinie Płockiej. Dodatkowo priorytetowym problemem tego regionu jest dostępność i jakość usług publicznych.

W przypadku problemów dotyczących usług komunikacyjnych możemy wyróżnić następujące kierunki działań interwencyjnych w celu poprawy ich jakości i dostępności:

- rozwój systemu komunikacyjnego obejmującego m.in. układ kolejowy, drogi ekspresowe i dwujezdniowe
- wyprowadzenie transportu materiałów niebezpiecznych poza tereny zurbanizowane
- rozwój transportu przyjaznego dla środowiska – poprzez wzrost udziału zero- i niskoemisyjnych środków komunikacji publicznej, a także progres tras i infrastruktury rowerowej
- rozwój infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej

Kwestie dotyczące usług publicznych, w oparciu o strategię wojewódzką, należy poprawić poprzez:

- rozwój i progres standardów specjalistycznej infrastruktury zdrowotnej, w szczególności leczenia onkologicznego i opieki geriatrycznej
- wdrażanie działań profilaktycznych oraz kształtowanie postaw prozdrowotnych
- wspieranie i promowanie kształcenia zawodowego – zgodnie z potrzebami i możliwościami rynku pracy

10. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych

System realizacji strategii jest obowiązkowym elementem strategii rozwoju. Określa sposób organizacji procesów wdrażających strategię. Pozwala również wykonywać zaplanowane działania, a przez to zrealizować cele strategiczne gminy. Przy opracowaniu systemu realizacji strategii istotne jest określenie podmiotów odpowiedzialnych za realizację założeń strategii i wyznaczenie im konkretnych zadań, a także wskazanie sposobów monitorowania realizacji strategii oraz wytycznych do sporządzenia dokumentów wykonawczych.

Wdrażanie strategii

W procesie wdrażania strategii istotne jest:

- wskazanie podmiotów odpowiedzialnych za realizację strategii
- podział zadań między powyższe podmioty
- wskazanie proponowanych mechanizmów i narzędzi pomocnych w realizacji strategii
- określenie sposobu monitorowania realizacji strategii
- ocena realizacji strategii
- określenie wytycznych do sporządzania dokumentów wykonawczych

Strategia rozwoju gminy stanowi generalny plan postępowania organów władzy jednostki samorządowej, który wykonują współpracując z innymi samorządami, administracją rządową oraz partnerami społecznymi i prywatnymi. W związku z tym istotne jest przypisanie konkretnych zadań do wskazanych wyżej podmiotów, w czym pomocna jest zasada „trójkąta współpracy”. Zgodnie z nią istnieją trzy sektory podmiotów: publiczny, biznesowy i społeczny.

Sektor publiczny jest reprezentowany przez władze samorządowe gminy, urząd gminy i jednostki gminne, jednostki samorządu terytorialnego różnych szczebli, administrację rządową.

Do **sektora biznesowego** należą m.in. przedsiębiorcy, kluczowi pracodawcy, organizacje otoczenia biznesu, zrzeszenia gospodarcze.

Natomiast **sektor społeczny** obejmuje przede wszystkim mieszkańców, organizacje pozarządowe, grupy nieformalne, liderów społecznych i osoby publiczne, reprezentantów młodzieży.

Gmina Staroźreby będzie wdrażać Strategię rozwoju za pośrednictwem Urzędu Gminy oraz jednostek organizacyjnych podległych Urzędowi.

W systemie realizacji strategii istotne są instrumenty wdrażania strategii, które muszą zapewnić osiągnięcie celów strategii i być spójne z opracowanym modelem struktury funkcjonalno-przestrzennej. Mogą one mieć różnoraki charakter:

- wdrożeniowy – np. plany, modele, procedury, itp.
- organizacyjno-zarządczy – np. regulaminy wydziałów i jednostek
- finansowy – np. uchwały budżetowe i inne dokumenty finansowe
- prawny – np. uchwały Rady Gminy, akty prawa miejscowego, decyzje administracyjne
- społeczny – np. działania edukacyjne, konsultacje społeczne
- kadrowy – np. liderzy lokalni
- kontrolny – np. aktualizacja ewidencji i rejestrów
- koordynacyjny – np. partnerstwa lokalne, krajowe, międzynarodowe, itp.
- związany z planowaniem przestrzennym – np. miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Dobór instrumentów powinien opierać się na ocenie ich skuteczności i efektywności w odniesieniu do potrzeb gminy oraz na doświadczeniu ich wykorzystania.

Monitorowanie strategii

Monitoring strategii rozwoju gminy jest prowadzony w celu zapewnienia ciągłości, prawidłowości i efektywności realizacji strategii. Umożliwia śledzenie postępów w osiąganiu zamierzonych celów, co pozwala nam sprawdzić, czy należy zmodyfikować dane działania lub podmioty odpowiedzialne za konkretne zadania. Odpowiednio zaplanowany monitoring dostarczy niezbędnej wiedzy o realizacji przedsięwzięć, da szansę rozliczenia konkretnych interwencji, a także zapewni skuteczny proces ewaluacji.

Procesowi monitorowania powinny podlegać przedsięwzięcia podejmowane i realizowane przez Gminę, w odniesieniu do przyjętych celów i kierunków działań, a także wskaźniki ich osiągnięcia określone w Strategii.

Monitorowanie Strategii odbywa się na przykład poprzez Raport o stanie gminy, który zgodnie z art. 28aa ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym jest dokumentem obowiązkowym. Raport obejmuje podsumowanie działalności wójta w roku poprzednim, w szczególności realizację polityk, programów i strategii, uchwał rady gmin i budżetu obywatelskiego.

Wdrażanie Strategii będzie podlegać stałemu monitoringowi dokonywanemu poprzez sprawozdania z realizacji przedsięwzięć. Informacje potrzebne do ich sporządzenia będą uzyskiwane z poszczególnych Wydziałów Urzędu Gminy Staroźreby oraz innych podmiotów odpowiedzialnych za realizację Strategii.

Ewaluacja strategii

W procesie realizacji strategii istotna jest również ewaluacja, która pozwala określić jakość i wartość procesu oraz efektów wdrażania strategii.

Wyróżniamy 4 typy ewaluacji:

- ex-ante – realizowana przed przyjęciem ostatecznej wersji strategii
- mid-term – realizowana mniej więcej w połowie realizacji strategii
- on-going – realizowana w trakcie wdrażania strategii, gdy zajdzie taka potrzeba
- ex-post – realizowana po zakończeniu strategii

Wydaje się, że najlepszym rozwiązaniem z punktu widzenia realizacji strategii byłaby **cykliczna ewaluacja on-going**, dokonywana przykładowo co roku. Pozwoliłoby to na bieżąco analizować proces wdrażania strategii i jego skutki oraz zbliżyć Gminę do osiągnięcia głównych celów. Ponadto stanowiłaby podstawę do podejmowania ewentualnych decyzji o zmianie kierunku dalszych działań. Jednocześnie ułatwiłoby to znacznie sporządzenie ewaluacji ex-post na koniec okresu obowiązywania strategii.

Dokumenty wykonawcze

Obowiązkowym elementem systemu realizacji strategii są wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych, czyli obowiązkowych lub fakultatywnych planów i programów

funkcjonujących w gminie. Poniższa tabela przedstawia dokumenty wykonawcze obowiązujące na terenie Gminy Staroźreby wraz z odniesieniem do ich aktualności.

Tabela 9 Dokumenty wykonawcze systemu realizacji strategii

Obszar tematyczny dokumentu	Nazwa dokumentu	Szczegóły
Planowanie przestrzenne	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Staroźreby	Dokument obowiązujący, przyjęty uchwałą nr 122/XX/2016 Rady Gminy Staroźreby z dnia 29 października 2016 r., następnie zmieniony uchwałą nr 217/XXXVI/2018 Rady Gminy Staroźreby z dnia 12 lipca 2018 r., uchwałą nr 47/IX/2019 Rady Gminy Staroźreby z dnia 17 kwietnia 2019 r. oraz uchwałą nr 139/XXVII/2020 Rady Gminy Staroźreby z dnia 23 marca 2020 r.
	Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	Na terenie Gminy obowiązuje 6 planów zagospodarowania przestrzennego
Gospodarka komunalna	Wieloletni Plan Rozwoju i Modernizacji Urządzeń Wodociągowych i Urządzeń Kanalizacyjnych na lata 2021 – 2025	Dokument obowiązujący przyjęty uchwałą nr 219/XXXIX/2021 Rady Gminy Staroźreby z dnia 25 stycznia 2021 r.
Ochrona i opieka nad zabytkami oraz zarządzanie dziedzictwem	Gminny Program Opieki nad Zabytkami na lata 2015-2018	Dokument wymagający aktualizacji, przyjęty uchwałą nr 105/XIX/2016 Rady Gminy Staroźreby z dnia 20 października 2016 r.
Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu	Program Ochrony Środowiska dla Gminy Staroźreby na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2028	Dokument obowiązujący, przyjęty uchwałą nr 240/XLIII/2021 Rady Gminy Staroźreby z dnia 24 maja 2021 r.

Obszar tematyczny dokumentu	Nazwa dokumentu	Szczegóły
Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu	Plan Gospodarki Niskoemisyjnej na lata 2015-2020	Dokument wymagający aktualizacji, przyjęty uchwałą nr 87/XVI/2016 Rady Gminy Staroźreby z dnia 12 maja 2016 r.
Polityka społeczna	Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2019-2023	Dokument obowiązujący, przyjęty uchwałą nr 105/XIX/2019 Rady Gminy Staroźreby z dnia 12 listopada 2019 r.
	Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2027	Dokument obowiązujący, przyjęty uchwałą nr 212/XXXVIII/2020 Rady Gminy Staroźreby z dnia 21 grudnia 2020 r.
	Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii na terenie Gminy Staroźreby na 2021 r.	Dokument obowiązujący, przyjęty uchwałą nr 208/XXXVIII/2020 Rady Gminy Staroźreby z dnia 21 grudnia 2020 r.
	Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2021 r.	Dokument obowiązujący, przyjęty uchwałą nr 209/XXXVIII/2020 Rady Gminy Staroźreby z dnia 21 grudnia 2020 r.
	Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2019-2021	Dokument obowiązujący, przyjęty uchwałą nr 103/XIX/2019 Rady Gminy Staroźreby z dnia 12 listopada 2019 r.
Rozwój lokalny	Program współpracy Gminy Staroźreby z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami realizującymi zadania publiczne na 2022 r.	Dokument obowiązujący, przyjęty uchwałą nr 276/L/2021 Rady Gminy Staroźreby z dnia 29 listopada 2021 r.
Finanse publiczne	Wieloletnia Prognoza Finansowa na lata 2021-2034	Dokument obowiązujący, przyjęty uchwałą nr 205/XXXVIII/2020 Rady Gminy Staroźreby z dnia 21 grudnia 2020 r. z późn. zm.

Obszar tematyczny dokumentu	Nazwa dokumentu	Szczegóły
Finanse publiczne	Uchwała budżetowa	Dokument obowiązujący, przyjęty uchwałą nr 206/XXXVIII/2020 Rady Gminy Staroźreby z dnia 21 grudnia 2020 r. z późn. zm.

Źródło: opracowanie własne

11. Ramy finansowe i źródło finansowania

Strategia, zgodnie z ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, musi określać ramy finansowe i źródła finansowania. Jest to niezbędne do oceny możliwości realizacji strategii.

Potencjalne źródła finansowania działań określonych w Strategii rozwoju Gminy Staroźreby są następujące:

- środki własne Gminy Staroźreby
- środki pochodzące z budżetu państwa
- dodatkowe formy wsparcia dostępne w ramach specjalnych linii budżetowych, np. tarczy antykryzysowych
- środki funduszy celowych, np. z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
- fundusze europejskie dostępne w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Społecznego, Inicjatyw Wspólnotowych oraz Wspólnej Polityki Rolnej
- inne fundusze ze źródeł europejskich, jak na przykład fundusze norweskie i fundusze Europejskiego Obszaru Gospodarczego
- środki sektora prywatnego
- kredyty bankowe, pożyczki

Gmina, inwestując w swój rozwój, może korzystać z dofinansowań udzielanych przez poszczególne ministerstwa, co opisano w dalszej części Strategii.

Program Maluch+ to inicjatywa Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, która ma wspierać tworzenie nowych miejsc dla dzieci w wieku do lat 3 w żłobkach, klubach dziecięcych i punktach opieki dziennej. Pomoc ma obejmować miejsca dla wszystkich dzieci, w tym dzieci niepełnosprawne oraz wymagające szczególnej opieki. Środki otrzymane w ramach dofinansowania można również przeznaczyć na różne cele związane z tworzeniem i funkcjonowaniem placówek. Program ten jest skierowany do jednostek samorządowych, osób prawnych i osób fizycznych. Beneficjenci zostali podzieleni na kilka modułów. Wysokość dotacji jest uzależniona od rodzaju podmiotu, który stara się o dofinansowanie. Obecny budżet programu Maluch+ nie jest znany w momencie tworzenia Strategii.

Program wieloletni Senior+ na lata 2021-2025 stanowi wsparcie finansowe dla jednostek samorządu terytorialnego w celu prowadzenia i zapewnienia miejsc w ośrodkach wsparcia „Senior+”. Celem Programu jest udzielenie pomocy seniorom i zwiększenie ich aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym. Za seniorów uznaje się osoby nieaktywne zawodowo w wieku 60 lat i więcej. Jednostki samorządowe mogą ubiegać się o uzyskanie środków finansowych w trybie otwartego konkursu ofert.

Program Dostępność+ ma na celu zapewnienie swobodnego dostępu do dóbr, usług oraz możliwości udziału w życiu społecznym i publicznym osób o szczególnych potrzebach. Wspiera aż 8 obszarów: architekturę, transport, edukację, służbę zdrowia, cyfryzację, usługi, konkurencyjność i koordynację. Budżet programu na lata 2018-2025 wynosi ok. 23 miliardy złotych. Program zakłada dwutorowe oddziaływanie na stan dostępności w Polsce. Po pierwsze, istotne jest trwałe włączenie problematyki dostępności do wszystkich polityk publicznych, np. poprzez wprowadzenie odpowiednich przepisów prawnych. Po drugie, ważne są inwestycje (budowlane, transportowe, technologiczne) przykładowo w istniejące budynki użyteczności publicznej, przestrzeń czy środki transportu. Jednym z elementów Programu jest Fundusz Dostępności, z którego można uzyskać pożyczkę na inwestycje w zapewnienie dostępności.

Pandemia koronawirusa stanowi wyzwanie zarówno dla rządu, jak i dla samorządów. Największym problemem tych drugich jest spadek dochodów przy jednoczesnym wzroście wydatków. W wielu przypadkach wiąże się to z przesunięciem w czasie realizacji niektórych inwestycji. W związku z tym jednostki samorządu terytorialnych muszą szukać dodatkowych źródeł finansowania swoich działań. Mogą skorzystać z programów realizowanych przez rząd w celu obniżenia negatywnych skutków Covida. Programy te opisano w dalszej części Strategii.

Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych to program, w ramach którego gminy, powiaty i miasta mogą pozyskać środki na inwestycje, strategiczne zarówno dla całego państwa, jak i dla lokalnych społeczności. Wsparcie jest bezzwrotne i pochodzi z Funduszu Przeciwdziałania Covid-19. Środki przekazane przez rząd można wykorzystać na inwestycje bliskie ludziom, m.in. na budowę żłobków, przedszkoli czy dróg.

W ramach planu Polski Ład działa Program Inwestycji Strategicznych, który stanowi bezzwrotne dofinansowanie inwestycji publicznych dokonywanych przez gminy, powiaty, miasta i województwa. Program obejmuje aż 35 obszarów gospodarki. Priorytet stanowią

jednak inwestycje w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną, modernizację źródeł ciepła na zeroemisyjne czy gospodarowanie odpadami, ale także inwestycje społeczne, jak budowa żłobków, przeszkoli oraz ścieżek rowerowych.

Fundusz Odbudowy (Next Generation EU) jest odpowiedzią na społeczno-gospodarcze skutki pandemii Covid-19. Podstawę do wypłaty pieniędzy unijnych środków stanowi Krajowy Plan Odbudowy (KPO). Polska otrzyma do dyspozycji 23,9 mld euro w formie grantów oraz 34,2 mld euro w formie pożyczek, z czego 20% musi być przeznaczzone na cyfryzację, a 37% na inwestycje związane ze środowiskiem oraz ochroną zdrowia. Środki te zostaną zainwestowane w kilka obszarów: transformację cyfrową, odporność i konkurencyjność gospodarki, energię i zmniejszenie energochłonności, dostępność i jakość systemu ochrony zdrowia, zieloną i inteligentną mobilność, infrastrukturę drogową. Adresatami działań prowadzonych w ramach KPO są: obywatele, przedsiębiorcy i przedsiębiorstwa, samorządy terytorialne, instytucje publiczne oraz podmioty spoza systemu administracji publicznej (np. stowarzyszenia). Do KPO mogą zostać włączone reformy i inwestycje rozpoczęte 1 lutego 2020 r., ale ich realizacja musi zakończyć się w sierpniu 2026 r.

Kolejnym źródłem finansowania inwestycji jest Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, który jest główną instytucją finansującą ochronę środowiska i gospodarkę wodną w Polsce. W szczególności wspiera realizację przedsięwzięć ponadregionalnych, o kluczowym znaczeniu dla środowiska naturalnego. Oferuje pożyczki, dotacje oraz inne formy dofinansowywania projektów realizowanych m.in. przez samorządy, przedsiębiorstwa, podmioty publiczne, organizacje społeczne czy osoby fizyczne. Narodowy Fundusz wspiera projekty o bardzo dużej skali zróżnicowania – zaczynając na domowych mikroźródłach energii, a kończąc na ogromnych projektach infrastrukturalnych, które będą służyć setkom tysięcy mieszkańców. Finansuje przede wszystkim działania w zakresie likwidacji zanieczyszczeń wody, powietrza i ziemi, a także zadania z dziedziny geologii i górnictwa, monitoringu środowiska, przeciwdziałania zagrożeniom środowiska, ochrony przyrody i leśnictwa, edukacji ekologicznej.

Gmina przede wszystkim korzysta ze środków unijnych, dzięki programom regionalnym, krajowym i międzynarodowym. Konkretnie możliwości dofinansowań zostały opisane w dalszej części Strategii.

Umowa partnerska to dokument zawarty pomiędzy Unią Europejską a Polską i określający cele i sposób inwestowania funduszy unijnych. W perspektywie na lata 2021-2027 przewidziano środki w wysokości około 76 miliardów euro. W celu realizacji założeń Umowy stworzono programy krajowe i regionalne, które określają priorytetowe obszary wsparcia i wyznaczają konkretne działania.

Wyróżnia się następujące programy krajowe:

- **Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS)** – ma przyczynić się do rozwoju gospodarki niskoemisyjnej, ochrony środowiska oraz przeciwdziałania i adaptacji do zmian klimatu, a także wesprzeć inwestycje transportowe i dofinansować ochronę zdrowia i dziedzictwo kulturowe – planowany budżet: ponad 25 mld euro
- **Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG)** – ma wspierać realizację projektów badawczo-rozwojowych, innowacyjnych oraz zwiększających konkurencyjność polskiej gospodarki – planowany budżet: 7,9 mld euro
- **Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego (FERS)** – ma wspierać projekty z zakresu: poprawy sytuacji osób na rynku pracy, zwiększenia dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, zapewnienia opieki nad dziećmi, podnoszenia jakości edukacji i rozwoju kompetencji, integracji społecznej, rozwoju usług społecznych i ekonomii społecznej oraz ochrony zdrowia – planowany budżet: ponad 4 mld euro
- **Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC)** – ma wspierać cyfryzację na przykład poprzez zwiększenie dostępności e-usług czy zapewnienie cyberbezpieczeństwa – planowany budżet: 2 mld euro
- **Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (FEPW)** – ma koncentrować się na czterech głównych obszarach: wzmocnienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, energia i ochrona klimatu, spójna sieć transportowa i zwiększenie dostępności transportowej oraz aktywizacja kapitału społecznego, rozwój turystyki i usług uzdrowiskowych – planowany budżet: 2,5 mld euro

- **Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich** – środki przeznaczone m.in. na szkolenia dla beneficjentów, rozwój krajowego systemu informatycznego, działania informacyjno-promocyjne – planowany budżet: 0,5 mld euro

Dodatkowo rozdzielono fundusze na programy regionalne, w przypadku województwa mazowieckiego, na którego obszarze znajduje się Gmina Staroźreby, przeznaczono kwotę 1,67 mld euro.

Inną bezzwrotną pomocą finansową są fundusze celowe funkcjonujące pod nazwą: Mechanizm Finansowy EOG oraz Norweski Mechanizm Finansowy (inaczej fundusze norweskie). Głównym celem tych funduszy jest przyczynianie się do zmniejszania różnic ekonomicznych i społecznych w obrębie Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz wzmacnianie stosunków dwustronnych między państwami-darczyńcami a państwem-beneficjentem. W zamian za udzieloną pomoc państwa-darczyńcy korzystają z dostępu do rynku wewnętrznego UE, pomimo że nie są jej członkami.

Wymienione powyżej rozwiązania są jedynie przykładowymi sposobami realizacji Strategii rozwoju Gminy Staroźreby. Władze samorządowe powinny co roku dopasowywać konkretne programy finansowe do działań przewidzianych w Strategii.

Spis tabel

Tabela 1 Analiza SWOT na podstawie diagnozy Gminy Staroźreby	6
Tabela 2 Cele strategiczne i operacyjne w wymiarze społecznym	14
Tabela 3 Cele strategiczne i operacyjne w wymiarze gospodarczym	15
Tabela 4 Cele strategiczne i operacyjne w wymiarze przestrzennym	16
Tabela 5 Planowane kierunki działań podejmowane dla osiągnięcia celu strategicznego w wymiarze społecznym	17
Tabela 6 Planowane kierunki działań podejmowane dla osiągnięcia celu strategicznego w wymiarze gospodarczym	18
Tabela 7 Planowane kierunki działań podejmowane dla osiągnięcia celu strategicznego w wymiarze przestrzennym	18
Tabela 8 Cele strategiczne i operacyjne, kierunki działania, oczekiwane rezultaty oraz wskaźniki ich osiągnięcia	19
Tabela 9 Dokumenty wykonawcze systemu realizacji strategii	36

Spis map

Mapa 1 Szlaki komunikacyjne	21
Mapa 2 Cieki wodne i pomniki przyrody	22
Mapa 3 Obszary Strategicznej Interwencji	23
Mapa 4 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej	24